

**BESTUURS- EN
BUDGETRAPPORTAGE
REGIO ACHTERHOEK**

JANUARI T/M AUGUSTUS 2020

Bestuurs- en budgetrapportage januari t/m augustus 2020

Inleiding

Met deze rapportage beoogt de Regio de gemeenten (colleges en raden) te informeren over de taken die wij uitvoeren. De rapportage bestaat uit onderstaande onderdelen:

1: Inhoudelijke verantwoording

In deze rapportage vindt u de voortgang van de werkzaamheden die de Regio voor, namens en samen met de gemeenten uitvoert. Deze werkzaamheden bestaan uit Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Ondersteuning (bedrijfsvoering en rente). Voor een nadere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar onderdeel 1 van de rapportage.

2: Financiële verantwoording (inclusief begrotingswijziging)

In deze rapportage is in onderdeel 2 per programma een financieel overzicht opgenomen waarin per product de werkelijke uitgaven en inkomsten t/m augustus 2020 zijn afgezet tegen het budget voor dezelfde periode. Tevens zijn de verwachte uitgaven en inkomsten voor het volledige jaar en het daaruit voortvloeiende te verwachten jaarsaldo opgenomen. Er is een begrotingswijziging met toelichting opgesteld. Tot slot is er een balansprognose per 1 september 2020 opgesteld.

Verwacht saldo inwonerbijdrage

Uitgaande van de op dit moment bekende ontwikkelingen is de verwachting dat het jaarresultaat voor 2020 € 111.000 positief is. Het verwachte renteresultaat voor 2020 is € 29.000 positief. Het positieve saldo wordt toegelicht op pagina 19.

Een deel van het positieve resultaat wordt veroorzaakt door het feit dat vanwege COVID-19 bepaalde activiteiten niet of op een andere wijze plaatsvinden. Omdat het er naar uitziet dat het thuiswerken langer zal gaan duren, wordt de komende weken inzichtelijk gemaakt of extra ICT thuiswerkfaciliteiten nodig zijn. Dit wordt dan nog in mindering gebracht op het positieve saldo van dit jaar.

Begrotingswijziging

Het betreft een budgettair neutrale begrotingswijziging, waarbij geen sprake is van een verhoging van de inwonerbijdrage. Er is er sprake van verschuivingen van budgetten door met name tijdelijke inhuur derden in verband met vacatureruimte en ziekte en verschuiving van projectbudgetten naar volgend jaar. Er wordt één nieuw eigen project opgenomen; hier staan subsidie-inkomsten tegenover. De Regio is opdrachtgever van dit project en daarom wordt het in de eigen exploitatie opgenomen. Drie externe projecten krijgen geld uit het investeringsfonds. Alle punten worden nader toegelicht in onderdeel 2 van de rapportage (pagina 19).

Incidenteel onvoorzien

Voorgesteld wordt het budget onvoorzien ad € 8.000 in te zetten voor incidentele inhuur van derden voor ondersteunende werkzaamheden in verband met de implementatie van een nieuw financieel pakket Afas.

Afwikkeling stortplaatsen

De overdracht van de werkzaamheden én de financiële middelen aan het Nazorgfonds van de Provincie is in 2019 gerealiseerd. In de verslagperiode heeft nog een afwikkeling plaatsgevonden van door de Regio voorgeschoten kosten in 2019. Per saldo resteert een voordelig saldo van € 92.000. Voorgesteld wordt dit toe te voegen aan het investeringsfonds. Dit is verwerkt in de bijgevoegde verzamelwijziging.

3: Ziekteverzuim

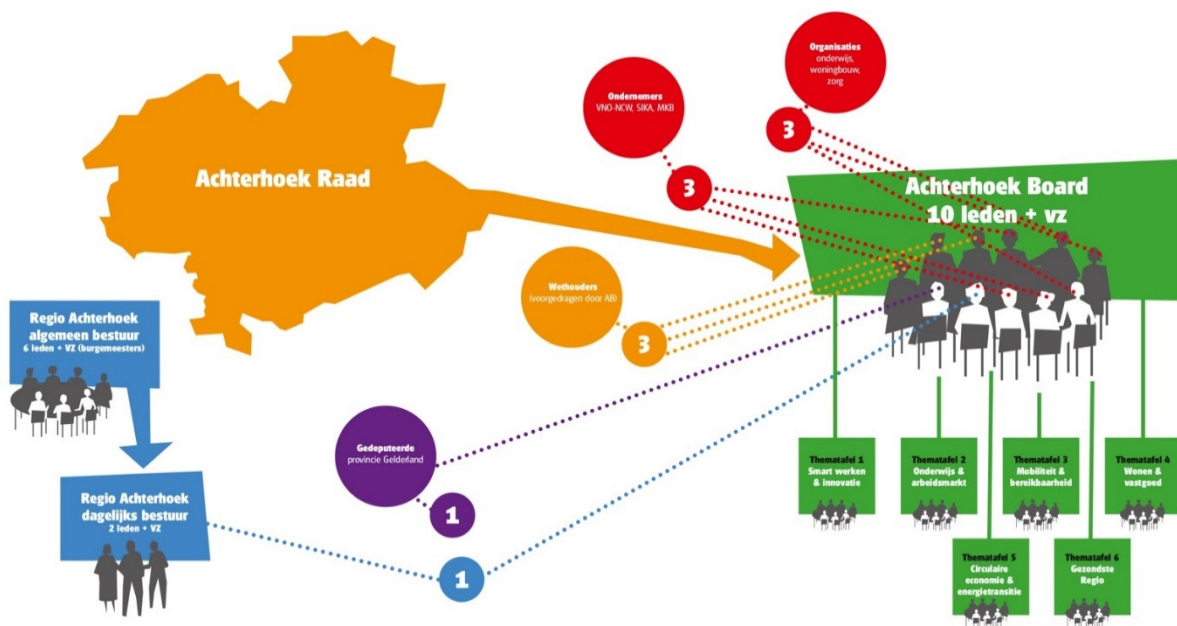
In de verslagperiode was het ziekteverzuim 5,03% exclusief zwangerschapsverlof. In 2019 bedroeg het ziekteverzuim over dezelfde periode 3,8%. In de verslagperiode was geen sprake van zwangerschapsverlof. Het percentage ligt onder het gemiddelde ziekteverzuim voor overheidsdiensten (2019 5,6% bron CBS). Er was in de verslagperiode sprake van twee langdurige zieke medewerkers. Eén medewerker is nog aan het re-integreren.

1 Bestuursrapportage

BESTUURSRAPPORTAGE JANUARI – AUGUSTUS 2020

SMART GOVERNANCE

In 2018 is een grote stap gemaakt in de triple helix samenwerking in de Achterhoek. De nieuwe governance-structuur vergroot de regionale slagkracht en verbetert de politieke verantwoording. De samenwerking bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek thematafels. Ondernemers, organisaties en overheden (drie O's) geven via de Achterhoek Board en thematafels samen invulling en uitvoering aan de samenwerking. Het inhoudelijke kader hiervoor is in 2019 vastgelegd in de Achterhoek Visie 2030. In onderstaande afbeelding is de wijze van samenwerking weergegeven. In 2020 wordt gestart met een eerste evaluatie van deze samenwerking. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld welke 5 oktober in de Achterhoek Raad wordt behandeld.

Werkzaamheden Regio Achterhoek

Regio Achterhoek is de motor in de nieuwe governance. In onderstaande tabel staan de doelen en subdoelen van Regio Achterhoek weergegeven:

Subdoelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden

In deze rapportage worden de activiteiten die tot en met augustus gerealiseerd zijn weergegeven:

Gerealiseerd per activiteit tot 1 september 2020

Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad

Samen met de agendacommissie is de vergadering van de Achterhoek Raad van 30 maart jl. voorbereid. Belangrijkste punten waren de besluitvorming over het voorstel 'Onderzoek en doorontwikkeling 2de fase N18' en het bespreken van de onderzoeksopdracht regionale samenwerking op basis waarvan de evaluatie wordt vormgegeven. Ook stond de stand van zaken van 3 moties (Achterhoek Alumni, Onderzoek snelle fietsverbindingen, Behoud 2 volwaardige ziekenhuizen) op de agenda. Daarnaast zouden er diverse onderwerpen ter informatie aan de orde komen. De vergadering en de informatiebijeenkomst N18 die op 23 maart gepland stond zijn beiden geannuleerd. Wel zijn de Raadsleden in maart via een memo geïnformeerd over hoe om wordt gegaan met de punten die op de agenda van 30 maart stonden. Op 30 maart is een reactie van de Achterhoek Board op de motie "Behoud 2 volwaardige ziekenhuizen in de Achterhoek" toegezonden.

Daarnaast heeft de Board de later binnengekomen schriftelijke vragen van de Achterhoekse PvdA-fracties en de SP-fractie in Oude IJsselstreek over de Regiovisie gezondheidszorg beantwoord.

Omdat de eerstvolgende Achterhoek Raad pas op 5 oktober gepland staat is er gevraagd of er interesse was in een (informele) digitale ontmoeting van de Achterhoek Raad voor de zomer. De agendacommissie heeft geconstateerd dat er geen eensluitend verzoek lag voor een informele ontmoeting of om een formele vergadering te organiseren. De agendacommissie heeft toen geconcludeerd dat een digitale setting met dit grote aantal deelnemers zich op dit moment niet leent voor het voeren van debatten en het nemen van besluiten. Daarom is besloten om geen Achterhoek Raad voor de zomer te houden. Om in contact te blijven en om ontwikkelingen te kunnen blijven delen, zijn er 4 digitale sessies georganiseerd op 29 juni en 1 juli waarin de Board en Raad informeel met elkaar in gesprek gingen over een viertal onderwerpen.

Adviseren en faciliteren Achterhoek Board

Er zijn 21 projecten besproken en goedgekeurd in de Board en de voortgangsrapportages voor de Gebiedsopgave (Provincie) en Regio Deal (Rijk) zijn vastgesteld. Samen met de provincie is gekeken naar meer cofinanciering vanuit de provincie voor regionale projecten. Dit omdat de beschikbare middelen vanuit de Gebiedsopgave nagenoeg besteed waren. Op 10 juni heeft PS besloten circa 9,5 miljoen extra voor de Achterhoek beschikbaar te stellen.

Het plan van aanpak voor de Achterhoek Monitor is goedgekeurd. In het najaar zal de eerste monitor worden gepresenteerd. Het Achterhoek Panel is voor de derde keer bevraagd. Met name over duurzame mobiliteit. De resultaten zijn in juni beschikbaar gekomen. Vanuit de Board is ook ingezet op twee challenges, voor mobiliteit en wonen.

De Board heeft voorbereidingen getroffen om de samenwerking in 2020 te evalueren. Het plan van Aanpak wordt 5 oktober besproken in de Achterhoek Raad.

In januari is samen met VNO/NCW een nieuwjaarsontmoeting georganiseerd. Op deze avond was mw. A. Jorritsma de speciale gast en is de promotiefilm van de Achterhoek gelanceerd.

De Board heeft aan 4 studenten van de UvA een podium geboden om hun scripties te presenteren. Deze scripties gingen over jongeren opgegroeid in de Achterhoek; weggaan, blijven of terugkomen.

De Achterhoek Raad van 30 maart is voorbereid, met belangrijke agendapunten als de tweede Fase N18, de evaluatie van de samenwerking, de stand van zaken rondom de ingediende moties en de voortgang van de Regio Deal. Helaas kon dit niet doorgaan. Wel zijn 4 digitale sessies met leden van de Achterhoek Raad gehouden.

Actualiteiten

Naar aanleiding van de aangenomen ziekenhuismotie in de Achterhoek Raad heeft de Board veel gesprekken gevoerd met allerlei betrokkenen en steeds benadrukt dat draagvlak en vertrouwen in de regio belangrijk zijn voor alle stappen die gezet worden door het bestuur van Santiz.

Invallende is helder dat de beide ziekenhuizen per 2021 zelfstandig verder gaan. Gedurende het proces m.b.t. de ziekenhuiszorg had de Board behoefte aan een onafhankelijk deskundig klankbord; de heer Ikkersheim van KPMG Health en Life Science is gevraagd mee te denken. Dit heeft geresulteerd in een

memo die de Board aangeboden heeft aan de bestuurder van Santiz mevrouw Schraeverus en de verkenner de heer Daniëls.

In deze memo komen vier randvoorwaarden naar voren die de Board als advies meegeeft aan het bestuur van Santiz. Met deze vier randvoorwaarden willen we borgen dat kwalitatief goede en toegankelijke zorg voor inwoners van de Achterhoek beschikbaar blijft. Niet alleen over 3 jaar maar ook voor de lange termijn.

De Board is direct na het uitbreken van de corona-crisis digitaal bijeen gekomen om ervaringen te delen en te kijken naar actiepunten. Er is een videoboodschap voor de Achterhoekers opgenomen. De Board is nauw aangesloten bij het initiatief Achterhoek verbindt. Vanuit dit initiatief is een 10 puntenplan met acute vraagstukken vanuit ondernemers en organisaties opgesteld. Met deze vraagstukken is vanuit verschillende partijen aan de slag gegaan. Onder meer door gedragslijnen te delen (groen is gaon), ervoor te zorgen dat er stageplekken blijven en bedrijven te helpen (Naoberkrediet).

Vanwege zijn vertrek bij Santiz heeft C. van Ewijk de Achterhoek Board verlaten, R. Wilke is door de zorgorganisaties voorgedragen als zijn opvolger.

Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur

Ook binnen het bestuur was er veel aandacht voor de ziekenhuisdiscussie. De burgemeesters trekken hierin samen op, waarbij ook Montferland en Doesburg aansluiten. De projecten en voortgang Regio Deal en Gebiedsopgave zijn door het bestuur akkoord bevonden.

De jaarstukken over 2019 en de begroting voor 2021 zijn vastgesteld, waarin we de nieuwe opzet van 2020 nog verder hebben uitgewerkt.

Het bestuur heeft –samen met vertegenwoordigers van de Board- ingezet om de lobbystrategie van de Achterhoek scherper te formuleren. Ook is gekeken naar een goede invulling van de lobbycapaciteit. Eind 2020 wordt de organisatie versterkt met een lobbyist.

Er is een functieboek op basis van HR21 opgesteld, deze zal in het najaar voor besluitvorming worden voorgelegd. Alle medewerkers zijn in het voortraject ingedeeld in een functie. Definitieve besluitvorming hierover is na goedkeuring van het dagelijks bestuur.

In januari is voor alle colleges een tweedaagse georganiseerd naar Düsseldorf.

Subsidiewerkzaamheden

De voortgangsrapportages voor de gebiedsopgave middelen (provincie) en Regio Deal (Rijk) zijn opgesteld en akkoord bevonden. Er zijn gesprekken gehouden met initiatiefnemers om te komen tot een goede subsidieaanvraag die in procedure kan worden gebracht richting thematafels en Board. In totaal zijn 37 projecten goedgekeurd, waarvan 20 in de verslagperiode.

Met de provincie zijn gesprekken gevoerd over de mogelijkheden voor het inkorten van de procedure voor het beschikbaar stellen van provinciale gebiedsagenda middelen. Er is een mogelijkheid om deze middelen in één keer aan de Achterhoek te beschikken; daarvoor worden aanpassingen gedaan in de samenwerkingsregeling en de subsidieverordening. Tevens vraagt dit om het opstellen van nadere regels voor projecten binnen de Achterhoek Visie 2030. Eind 2020 wordt dit voorgelegd aan het bestuur.

Voor het programma "duurzame en slimme mobiliteit" hebben we in één keer voor meerdere projecten in 2020 een bijdrage aangevraagd bij de provincie. Dit staat naast de middelen die beschikbaar gesteld zijn voor de gebiedsagenda Achterhoek en betreffen sectorale mobiliteitsmiddelen van de provincie. Deze bijdrage van ruim 300.000 euro is toegekend.

De minister van BZK heeft besloten om de huidige DU Bevolkingsdaling met één jaar te verlengen (tot en met 2021). Door deze verlenging ontvangt de Achterhoek ook in 2021 ca. € 1 miljoen.

De Achterhoekse prioriteiten voor Interreg zijn vastgesteld. De thematafels zijn gevraagd projecten aan te dragen voor Interreg; dit gebeurt in samenwerking met de Duitslandcoördinatoren.

Monitoring

Voor het monitoren van onze projecten hebben we het programma AFAS aangeschaft. Hiermee kunnen we onze partners snel overzicht geven van de (financiële) stand van zaken rondom de projecten die lopen of in voorbereiding zijn.

Het plan van aanpak voor de Achterhoek Monitor is goedgekeurd. De Achterhoek Monitor legt de verbinding met de monitor van de Gezondste Regio en de Vastgoed Monitor. Doel is om via één tool de monitoring te

presenteren. In het najaar wordt de eerste monitor gepresenteerd. Gekeken wordt of er op termijn een verbinding gelegd kan worden met het intergemeentelijke initiatief om te komen tot een datalab GO.

Lobbywerkzaamheden

Werkbezoeken

Door de coronacrisis zijn veel geplande werkbezoeken aan de Achterhoek niet doorgegaan. Dit geldt onder meer voor de bezoeken van minister (nu staatssecretaris) R. Knops, Gedeputeerde Staten, verschillende gedeputeerden en de Duitse delegatie uit Mecklenburg-Vorpommern. Ook het werkbezoek van Provinciale staten in januari is niet doorgegaan wegens te weinig aanmeldingen. In juli is het werkbezoek van gedeputeerde C. van der Wal wel doorgegaan. Ze heeft een bezoek gebracht aan Kaak en van Raam. We hebben haar kennis laten maken met de innovatie- en samenwerkingskracht van de Achterhoek.

Lentediner

De maanden januari tot en met maart stonden in het teken van de voorbereiding van het jaarlijkse Lentediner. Het thema dit jaar was mobiliteit en bereikbaarheid. Ook dit evenement hebben we door de coronacrisis helaas moeten annuleren. Als alternatief hebben we vanuit 8RHK ambassadeurs de genodigden voor het Lentediner een kaart van duurzaam materiaal met een gedicht van de dichter des Achterhoeks gestuurd.

Lobbystrategie

Samen met de lobbyist van de provincie Gelderland en de programmaregisseurs van de thematafels is er een lobbystrategie ontwikkeld. Hierin staan de belangrijkste lobbyprioriteiten voor de Achterhoek voor de middellange termijn. De focus ligt op het neerzetten van de Achterhoek als experimenterregio voor Nederland en een betere bereikbaarheid. De lobbystrategie is in juni gedeeld met het algemeen bestuur. Eind oktober is de presentatie van de lobbystrategie aan de Achterhoek Raad. O. van Dijk en M. Koster geven deze presentatie.

Bijdrage aan K6 position paper

Er is vanuit de Achterhoek een bijdrage geleverd aan het position paper 'Helemaal Nederland: te klein voor grote verschillen' van de K6, de zes provincies met regio's die demografische transitie kennen. Hierin wordt een oproep gedaan aan het Rijk om meer te investeren in de transitieregio's en de verschillen tussen regio's in Nederland niet teveel te laten groeien. Op 16 april 2020 is dit position paper naar de programmacommissies van de politieke partijen gezonden.

Input Achterhoek programmacommissies Tweede Kamerverkiezingen

Als aanvulling op Nederland Slim Benutten (zie hieronder) hebben we als Achterhoek in juni onze input voor de verkiezingsprogramma's in briefvorm aangeleverd bij de (landelijke) politieke partijen. Met de brief hebben we aandacht gevraagd voor zes punten: maakindustrie (Smart Industry), kringlooplandbouw, onderwijs en arbeidsmarkt, preventie en gezondheidszorg, droogte en mobiliteit en bereikbaarheid. De input is gedeeld met programmacommissies van de politieke partijen. Een aantal bestuurders heeft daarnaast ook via de eigen partijlijn de input gedeeld met leden van de programmacommissies.

Gezamenlijke inzet Oost-Nederland richting Tweede Kamerverkiezingen / Nederland Slim Benutten

We werken samen met de provincies Overijssel en Gelderland en andere inliggende regio's aan de campagne 'Nederland slim benutten'. Doel van deze campagne is om een gezamenlijke inzet aan te dragen voor de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen en uiteindelijk voor het regeerakkoord. Een ander belangrijk doel is om 25 kandidaten uit Gelderland/Overijssel op verkiesbare plekken op de kandidatenlijsten te krijgen.

In de eerste fase van de campagne is de site www.nederlandslimbenutten.nl gelanceerd. Ook zijn er e-cards verzonden naar de programmacommissies van de (landelijke) politieke partijen die schrijven aan het verkiezingsprogramma. Er is een gezamenlijk persbericht uitgegaan, verschenen in onder andere de Gelderlander en de Stentor. Deze fase was vooral gericht op het beïnvloeden van de programma- en kandidatencommissies.

De tweede fase van de campagne is rond de zomer gestart. In deze fase worden vijf 'ruimtes'/thema's onder de aandacht gebracht van de partijen en kandidaat-Kamerleden. Doel hiervan is om ze te wijzen op de oplossingen die de regio's van Oost-Nederland op uiteenlopende terreinen te bieden hebben: Ruimte voor Sleuteltechnologieën, Ruimte voor Wonen en bereikbaarheid, Ruimte voor MKB / Familiebedrijven, Ruimte voor transitie-opgaven en Ruimte voor Landbouw & Natuur.

De komende maanden worden deze thema's gefaseerd onder de aandacht gebracht. Elke regio draagt bij aan het verder uitwerken van twee thema's; voor de Achterhoek zijn dat de thema's MKB/Familiebedrijven en Landbouw & Natuur.

Omgevingsagenda Oost Nederland

Net voor de zomer ontvingen we de concept omgevingsagenda Oost Nederland van de provincie Gelderland. De aandacht voor de Achterhoek in deze agenda was teleurstellend. Samen met Rijk en provincie hebben we afspraken gemaakt om ook voor de Achterhoek een volwaardige agenda op te stellen dit najaar.

Communicatiewerkzaamheden

Onze promotiefilm over de Achterhoek is gelanceerd tijdens de nieuwjaarsontmoeting en is massaal gedeeld. De eerste challenge die eind 2019 is gestart ("100 duurzame deelvoertuigen in de Achterhoek") werd succesvol afgesloten en een tweede challenge is gestart waarin twee wethouders jongeren helpen in hun zoektocht naar een woning in de Achterhoek. Via korte vlogs is te zien welke obstakels er zijn én hoe inwoners zelf actief bijdragen om deze uitdagingen op te pakken.

In het voorjaar, aan het begin van de coronacrisis, hebben we samen met de (vice)voorzitters van de Board een videopitch opgenomen waarin zij de Achterhoek toespreken over de coronacrisis. Daarnaast is meegewerkt aan het initiatief om bedrijven te ondersteunen met informatie en het delen van tips via het nieuwe platform achterhoekverbindt.nl. In mei is de campagne Groen is gaon gelanceerd, te vinden op www.groenisgaon.nl.

Ondanks de Coronacrisis ging het werk door en hebben we meerdere nieuwsbrieven en persberichten uitgedaan. Naast de algemene nieuwsbrief wordt er nu voor iedere thematafel een digitale nieuwsbrief in uniforme stijl uitgebracht. In de zomer organiseerden we meerdere bezoeken en 'momenten', waaronder voor staatssecretaris Paul Blokhuis die uitleg kreeg over ons Preventie Akkoord, ook is de start van de MKB-deal in september voorbereid.

In het najaar komt een eigen uitgave uit, huis aan huis verspreid. Met daarin informatie over onze samenwerking, (Regio Deal-)projecten en de uitnodiging om projectideeën in te brengen. Vanaf de zomer verschijnen we maandelijks in de gedrukte en online uitgave van www.mijnmagazine.nl. www.krachtvanderregio.nl start in oktober als campagnemaand vanuit het ministerie van LNV, waar wij ook aan bijdragen. Samen met een extern bureau hebben we een meerjarige marketingcampagne ontwikkeld, deze staat in grote lijnen klaar om na besluitvorming te starten in naar verwachting 2021.

SMART ECONOMY

Smart werken en innovatie

In het Uitvoeringsplan 2020 heeft de thematafel 3 speerpunten benoemd. Daarnaast heeft de corona crisis veel impact gehad op het werk van de thematafel. Het open innovatiesysteem binnen de Achterhoek bleek goed te werken om te komen tot acties.

Stimuleren startersklimaat

De thematafel zet in op mogelijkheden om het starten van een onderneming te vereenvoudigen, de zichtbaarheid van startups te vergroten en het vestigingsklimaat voor startups en scale-ups te verbeteren.

Er zijn nu drie innovatie hotspots die verder worden uitgebouwd:

- CIVON/Smart Business Centrum; gericht op de (smart)maakindustrie
- De Marke; gericht op de agro sector
- De Steek; gericht op de circulaire economie en dienstensector

SmartHub Incubator Industry

Op het DRU industriepark is Smarthub Incubator Industry (SHII) onlangs gestart. Bij het SHII worden starters in de maakindustrie begeleid door de Achterhoekse maakindustrie. In het pand kunnen de starters beschikken over een werkplaats en is er ruimte om ontmoetingen te organiseren om zo hun kennis te vergroten. Achterhoekse maakbedrijven zullen expertise leveren en hun eigen middelen inzetten om de starters verder te helpen. SHII vult de functies bij het SBC/CIVON aan.

Formeren/uitbouwen kennis en businessclusters

Vanuit de 3 innovatiehubs wordt veel geïnvesteerd in kennis- en businessclusters. Daarnaast zijn hiervoor twee nieuwe projecten gestart.

Smarthub Development

Dit project is gericht op de persoonlijke en professionele ontwikkeling van medewerkers. Waarbij twee lijnen worden gevolgd: jobcraften en lerende netwerken.

MKB Deal

De MKB-deal richt zich op het verhogen van de arbeidsproductiviteit van minimaal 5% (binnen twee jaar) bij 100 Achterhoekse bedrijven. Het is een programma voor en door bedrijven uit de Achterhoek, juist om eens te werken aan het bedrijf in plaats van in het bedrijf. Om zo samen bedrijven in de regio te helpen en interessant te blijven voor gekwalificeerde werknemers. De Achterhoek is één van de eerste negen regio's die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is omarmd voor het sluiten van een MKB-Deal. Op 22 september start de eerste groep van 16 ondernemers.

Behouden jongeren en aantrekken arbeidskrachten

SmartHub Achterhoek is gericht op de Achterhoek als stage- en afstudeerregio. De behoefte is om dit te verbreiden en door te ontwikkelen. In de eerste helft van 2020 is deze doorontwikkeling verder verkend.

Smarthub Achterhoek Alumninetwerk

Eind 2019 is door de Achterhoek Raad de motie aangenomen van het Achterhoek Alumni netwerk. Het plan is om vanaf de vierde jaargang van de middelbare school het netwerk aan te bieden met interessante content voor jongeren. Door veel leden te werven kan het netwerk het studiep pad van veel scholieren volgen. Daarmee wordt voor de regio helder welke keuzes gemaakt worden en kan op het juiste moment hierover contact gezocht worden met de scholieren en studenten.

Door COVID-19 is begin 2020 niet gestart met het plan voor het Alumni Netwerk. In het najaar wordt dit weer opgepakt. Voor Achterhoek Alumni zal intensief worden samengewerkt met SmartHub Achterhoek.

Activiteiten als gevolg van de coronacrisis

Dat de Achterhoek als open innovatiesysteem werkt laat het initiatief Achterhoek Verbindt zien.

Achterhoek Verbindt

Toen het coronavirus uitbrak in Nederland en de prioriteiten van de Nederlandse (en dus ook Achterhoekse) economie drastisch wijzigde is er snel geschakeld door de thematafel. Bij een ingelaste thematafel bleek dat er bij Achterhoekse ondernemers vergaande behoefte is om kennis en best practices met elkaar te delen. Daarop is door de thematafel direct de connectie gelegd met VNO NCW Achterhoek, RCT Gelderland, CIVON en de samenwerkende industriële kringen (SIKA). In nauwe en pragmatische samenwerking is binnen anderhalve week het digitale platform Achterhoek Verbindt online gekomen. Hier werd (onder andere) met een dagelijks interactieve videopodcast het geluid van ondernemers opgehaald en samengebracht. Zo leerden Achterhoekse ondernemers samen om te gaan met de situatie en bespraken zij waar ze tegen aan liepen. Dit is opgepakt door de werkgroep van Achterhoek Verbindt en in mei concreet gemaakt in een 10 actiepuntenplan. Enkele actiepunten zijn:

Het herwinnen van vertrouwen - Campagne Groen is Gaan

In korte tijd ontstond een regionale handreiking en bijhorende campagne om veiligheid en vertrouwen in omgang met elkaar te creëren. Namelijk met duidelijke groene pictogrammen die in het bedrijfsleven en het straatbeeld verschijnen zodat iedereen die een publieke ruimte instapt, weet hoe veilig met elkaar moet worden omgegaan.

Het maximaal ondersteunen van het Achterhoekse onderwijs – in samenwerking met onderwijs & arbeidsmarkt.

Sinds de uitbraak van het corona-virus worden vaak studenten en stagiaires geweigerd bij Achterhoekse ondernemers. Dit heeft vergaande gevolgen voor afstudeerders en het Achterhoekse onderwijssysteem. Door gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen is het aantal studenten in de Achterhoek dat geen stageplek heeft kunnen vinden relatief klein.

Regionale inbedding van financiële steun

Uit dit actiepunt is het project 'Naoberkrediet 2.0' voortgekomen. Doel is om de Achterhoekse ondernemer zo goed mogelijk te ondersteunen in crisistijd. Een loket met kennis van financieringen en hulpmatregelen en advisering en ondersteuning bij aanpassing van het businessplan voor de Achterhoekse ondernemer zijn hierbij de hoofdtaken.

Onderwijs en arbeidsmarkt

De thematafel heeft in januari de speerpunten onder de loep genomen en waar nodig herijkt. Benoemde speerpunten zijn: Jeugd blijft kiezen voor techniek en zorg, Leven Lang Ontwikkelen, Inclusieve Arbeidsmarkt en Taalarmheid, Sociale Innovatie. Voor de speerpunten Stage en Praktijkleerplekken en Grensoverschrijdende samenwerking werd geconcludeerd dat hier op dat moment geen extra focus nodig was. Alle speerpuntgroepen zijn een of meerdere malen bij elkaar geweest om uiteen te zetten wat er nodig is om richting 2030 inhoud te geven aan de activiteiten. Enkelen werken al toe naar het ontwikkelen van een visie. Komende tijd staat in het teken van de slag maken in de optimalisatie met de partneroverleggen.

Vanaf maart stond COVID-19 en de invloed hierop op onderwijs en arbeidsmarkt vanzelfsprekend centraal. Belangrijk aandachtspunt was het voorzien in voldoende stage- en praktijkleerplekken en het stijgende werkloosheidscijfer.

Behoeftte aan analyse "witte vlekken"

Nu diverse projecten de slag gemaakt hebben naar uitvoering is de wens uitgesproken een analyse van de "witte vlekken" te maken; waar moeten we nog op inzetten als we kijken naar de Visie 2030. Met andere woorden we hebben de eerste slag gemaakt, maar komen we straks ook aan de geformuleerde doelen. In het najaar gaat de thematafel hier mee aan de slag.

Projecten

Naast het in 2019 goedgekeurde project Grensland College is in april het project "een Leven Lang Ontwikkelen in het beroeps onderwijs" van AT Techniekopleidingen en het Graafschap College door de Board goedgekeurd. Het project "Achterhoeks Fonds voor Talentontwikkeling" is in mei door de Board goedgekeurd. In juli zijn de projecten GROS, Klasse! en Toolbox voor statushouders goedgekeurd. Vanuit de Arbeidsmarktregio is de Rode loper aanpak voor jongeren van 16-27 ingediend om aanspraak te maken op de middelen uit het provinciale COVID-19 overbruggingsgeld. Focus ligt bij het bieden van perspectief voor de doelgroep 16-27 jarigen die door de huidige crisis hard geraakt wordt.

Op dit moment zijn er drie projecten in ontwikkeling waarvan we verwachten dat hierover in het najaar een besluit kan worden genomen:

1. Innovatieve leerlijn
Verkenning nieuwe mogelijkheden t.b.v. ontwikkelen van medewerkers en beoordeling van opgedane kennis in het kader van een leven lang ontwikkelen.
2. Pilot Z
Pilot vooruitlopend op nieuwe wetgeving t.b.v. zelfredzaamheid oudkomers en statushouders.

3. Doorontwikkeling Spreek je Buurtaal

Borging van de opgedane kennis in de vorm van een expertise centrum. Opties worden verder uitgewerkt.

Activiteiten

Naast de projecten heeft de thematafel de volgende activiteiten ondernomen:

1. Stuurgroep Perspectief op Werk en de daarbij behorende Doe Agenda.
2. Werkbezoek partneroverleg Inclusief aan Regio Twente met als thema sociaal ondernemen.
3. Techniekpact, verkenning doorontwikkeling technieklokalen eventueel in combinatie met STEAM Academy. Opzet alternatieve Techniekdag.
4. Impact onderzoek leren op afstand in de Achterhoek.
5. Haalbaarheidsonderzoek collegiaal doorlenen van medewerkers binnen de Achterhoek.
6. Inrichting werkgroep ter behoud van stages en praktijkleerplekken in de Achterhoek.
7. Stuurgroep STERA, continuering en verbinding met STO (sterk techniek onderwijs).
8. Ondertekening Samenwerking Saxion Stadslab en Bootcamp Saxion Stadslab.
9. Stage Challenge.
10. Verkenning impact COVID-19 op de arbeidsmarkt binnen de Vrijtijdseconomie.
11. Deelname pizzasessie Achterban ter verkenning van de mogelijkheid om hen actief bij de tafel te betrekken.

Mobiliteit en bereikbaarheid

De thematafel werkt aan betrouwbaar, robuust, duurzaam en slim vervoer. Vanuit dit perspectief zijn de volgende projecten en activiteiten ondernomen.

N18

De tweede fase van het onderzoek is afgerond. Hierop heeft de projectgroep N18 van de thematafel een gefaseerd stappenplan opgesteld dat is besproken en afgestemd met de provincie. Op 28 september wordt er een informele informatieve bijeenkomst gehouden waarbij de technische vragen omtrent het voorstel worden beantwoord. Gedeputeerde C. van der Wal benadrukt dat de gefaseerde aanpak, zoals omschreven in het voorstel, noodzakelijk is om met als stip op de horizon een volwaardige N18 te realiseren. Op 5 oktober ligt het voorstel ter besluitvorming voor bij de Achterhoek Raad.

Openbaar Vervoer

RegioExpres

Begin september is met een persbericht vanuit 8RHK Ambassadeurs de waarde van de RegioExpres nogmaals benadrukt en gekoppeld met de mogelijkheden die het Nationaal Groeifonds biedt. Concrete stappen m.b.t. de RegioExpres kunnen pas worden genomen nadat het onderzoek naar de RegioExpres in juni 2021 is afgerond.

Noordas: Lijn Winterswijk - Zutphen - Apeldoorn

Hier zijn enkele nieuwe ontwikkelingen die een lobby voor het doortrekken van deze lijn weer aantrekkelijk maken. De prioritering RegioExpres - Noordas houden we als regio duidelijk in stand.

Noordtak Betuweroute

De Noordtak is in de pers ter sprake gekomen vanwege de RONA (belangenvereniging voor de kernen aan de IJssel). Drie varianten op de noordtak worden momenteel door het Rijk onderzocht. Hier houden wij als regio een vinger aan de pols en zijn we ambtelijk in gesprek met de Euregio en regio Twente. Ook de Kreis Borken zal t.z.t. aanhaken om een eventuele nieuwe variant te bespreken.

Toekomstvisie OV

We zijn gestart te kijken hoe we de projecten die momenteel lopen kunnen inpassen in het jaar 2026; het jaar waarin de huidige concessies eindigen. We hebben geconstateerd dat de wijze waarop de concessies tot stand komen en de wijze waarop ze worden vormgegeven mogelijk onze huidige projecten gaan tegenwerken. We zijn hierover met de provincie in gesprek om de nieuwe concessies op een meer inpasbare en dynamische wijze vorm te geven, waarbij het reguliere OV afgewisseld kan worden met nieuwe MaaS-modaliteiten. Nieuwe overleggen volgen in de maanden september en oktober.

Buslijn Aalten-Bocholt

Door de coronacrisis waren enkele overleggen over het vervolg op het succesvolle pilotproject afgelast. Desondanks is er aan de Duitse en Nederlandse kant nu overeenstemming over de wijze van aanbesteding. De horden zijn genomen en de benodigde documenten zijn door alle partijen ondertekend. In april 2021 gaat de bus weer rijden.

Fijnmazige Bereikbaarheid

Challenge ("100 duurzame deelvoertuigen in de Achterhoek")

De energie coöperaties Groenkracht Groenlo en Zonnig Zieuwent hebben met 8RHK Ambassadeurs ieder een projectaanvraag voor deelauto's geschreven om bij de thematafel van 4 november in te dienen. De fundamenteën/blauwdrukken om in de toekomst sneller en verder uit te breiden liggen er. Vooralsnog gaat het om een viertal deelauto's.

Tegelijkertijd zijn we begonnen met schrijven van het businessplan voor aanschaf, onderhoud en gebruik van deelauto's. AGEM zal hierin mogelijk een belangrijke partner worden.

Lobby MaaS/Deelvervoer

De mogelijkheden om voor fijnmazige bereikbaarheid aan te sluiten bij andere rurale regio's zoals de Regio Twente en Drenthe-Groningen bestaan nog en zijn met de coördinator van de landelijke MaaS-pilots besproken. Er is vanuit het Rijk interesse in de Achterhoekse MaaS-pilot en we overleggen nu over manieren om aansluiting te krijgen bij deze landelijke MaaS-pilots. Daarnaast hebben we de eerste stappen gezet om binnen Europa te gaan lobbyen voor ons MaaS-project.

Deelfietsen/Smaas

Het deelfietsenproject Smaas is afgerond. 92 elektrische deelfietsen zijn op 8 stations en 2 toeristische locaties in de Achterhoek geplaatst en zijn momenteel beschikbaar voor gebruik. De marketing is nog niet in gang gezet. Dit volgt z.s.m. Ondernemers hebben hun interesse uitgesproken om ook mee te doen aan dit programma. De eerste gesprekken worden hierover gevoerd.

Opschaling Netmobiel 2020

De opschaling Netmobiel 2020 is goedgekeurd door de Board. Helaas verloopt het project niet meer volgens planning. Vanwege de corona wordt het promoten van ritdelen en het opschalen van Netmobiel naar andere gemeenten op een later moment, begin volgend jaar, opgepakt. De ruimte die is ontstaan is opgevuld met andere opgaven die later dit jaar gepland stonden. De opschaling en promotieactiviteiten worden voorlopig in de ijskast gezet. De technische activiteiten rondom de app en kadervormende activiteiten rondom de opschaling worden wel voortgezet.

Doorontwikkeling ZOOV Op Maat

De doorontwikkeling ZOOV Op Maat verloopt volgens plan. De corona-crisis heeft nog altijd grote gevolgen op de dagelijkse gang van zaken van ZOOV Op Maat, maar niet op het lopende project. De verduurzaming en het verslimmen van het materiaal en systemen wordt doorgezet.

Programma Slimme en duurzame mobiliteit

Samen met de provincie is het "Programma Slimme en Duurzame Mobiliteit" opgesteld. Met het programma Slimme en Duurzame Mobiliteit geeft de Achterhoek uitwerking aan de gemaakte afspraken in de Regio Deal ter verbetering van de fijnmazige bereikbaarheid van regionale voorzieningen en werklocaties. Met het programma leveren we een proactieve bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen van het Klimaat en Energie Akkoord in Landsdeel Oost als het gaat om de opzet en uitvoering van de regionale werkgeversaanpak en het stimuleren van elektrisch en emissiearm vervoer. In het programma worden concrete projecten voor 2020-2022 beschreven. Het programma voor 2020 is door de Board en het AB vastgesteld en de provincie heeft hiervoor de benodigde middelen toegekend. Een aantal projecten is inmiddels gestart.

Mobiliteitsmakelaar

Een van de afspraken in het programma Slimme en Duurzame Mobiliteit is het aanstellen van een mobiliteitsmakelaar. De projectaanvraag ligt voor op de thematafel van 24 september.

Laadinfrastructuur

We zijn hierover in gesprek met AGEM, enkele energiecoöperaties in de Achterhoek, ZOOV Op Maat en de gemeenten om een goed overzicht van de huidige laadinfrastructuur en de toekomstige vraag van laadinfrastructuur in kaart te brengen. Daarnaast gebruiken we de resultaten van het Achterhoek Panel. We zien hier een duidelijke rol voor de mobiliteitsmakelaar.

Snelle fietsverbindingen

De accounthouders mobiliteit en bereikbaarheid hebben vanuit de motie van de Achterhoek Raad: "Snelle fietsverbindingen" drie prioritaire routes aangegeven om nader te onderzoeken. Een notitie hierover wordt op 5 oktober bij de vergadering van de Achterhoek Raad aangeboden. Verdiepend onderzoek naar deze routes volgt in 2021. Parallel daaraan gaan we in 2021 wederom nieuwe potentiële routes in kaart brengen.

SMART LIVING

Wonen en vastgoed

Helaas is de regisseur van de thematafel eind 2019 voor langere tijd uitgevallen, dit hebben we helaas steeds moeten opvangen met tijdelijke –wisselende- vervanging. De tafel werkt langs de drie programmalijnen van de Regio Deal.

Verbeteren van de kwaliteit van de bestaande voorraad

De thematafel heeft al begin dit jaar geconstateerd dat er een versnelling nodig is in de aanpak voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Met de huidige middelen en aanpak zal de duurzaamheidsdoelstelling niet gehaald zal worden. Om een serieuze versnelling van de duurzaamheidsaanpak aan te brengen moet een baanbrekende visie worden ontwikkeld. Dan is er vervolgens een lange-termijncommitment nodig van alle partijen samen (bouwers, installateurs, corporaties, etc.) om de innovatie van de grond te krijgen.

Hiervoor zijn in het laatste kwartaal van dit jaar drie digitale sessies gepland, waarbij de sleutelpersonen vanuit de overheid, het onderwijs, woningcorporaties en ondernemers met elkaar tot een plan komen voor de Achterhoek.

Binnen deze programmalijn zijn tot en met augustus drie projecten goedgekeurd. De Makelaar als woningregisseur, Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg en Leefsamen, waaraan alle woningcorporaties deelnemen. De succesvolle pilot wordt nu uitgerold waardoor ouderenwoningen worden voorzien slimme techniek en sociale alarmering, zodat de verbinding in de buurten en dorpen wordt versterkt en formele mantelzorg en thuiszorg wordt ontlast.

Zorgen voor voldoende passende nieuwe woningen

Eind maart heeft er een digitale bijeenkomst flexwonen plaatsgevonden. Deze zogenaamde versnellingskamer is georganiseerd in samenwerking met RVO. Vier gemeenten presenteerden hun casus voor een tijdelijke woonvorm voor spoedzoekers in hun gemeente.

Binnen deze programmalijn is het project Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kernen goedgekeurd. Het project bestaat uit het uitwerken van een concept voor een Achterhoekse wooncoöperatie U.A., die hoogwaardige, verplaatsbare, zelfvoorzienende woonmodules (modulair bouwen) tijdelijk verhuurt aan woningzoekers in (kleine) kernen. Vanuit de tijdelijke woning kan gezocht worden naar een definitieve woning. Zo voorkomen we dat jongeren en ouderen de kern waar ze sociale contacten hebben, moeten verlaten vanwege gebrek aan woningaanbod. De eerste ervaring wordt hier nu mee opgedaan in Aalten, die hiervoor de term Uuthuuskes heeft bedacht.

De wethouders T. Kok en I. klein Gunnewiek zijn de uitdaging aangegaan om vier jongeren die op zoek zijn naar een woning te helpen bij hun zoektocht. Via social media wordt de zoektocht via korte filmpjes of tekst gedeeld. Het valt nog niet mee, om een geschikte woning te vinden, maar voor zowel de jongeren als de wethouders is het een leerzaam proces. De challenge wordt eind van dit jaar afgesloten door een gezamenlijke digitale bijeenkomst waarbij de lessen met elkaar worden besproken.

Transformeren leegstaand vastgoed

In de vergadering van de thematafel Wonen en Vastgoed van november 2019 is de rapportage over transformatie van vastgoed besproken. Daaruit resulteerde als een van de acties het opzetten van een Kennisplatform Transformatie van Vastgoed. De basis hiervoor is inmiddels opgezet door een externe projectleider. Geconstateerd werd dat Saxion een goede partij zou zijn om dit kennisplatform in te vullen. Er lopen nu gesprekken met Saxion als potentiële aanvrager voor dit Regio Deal project.

Binnen deze programmaliijn zijn de projecten leergang toekomstgericht retailmanagement en het project Transformatie kantoorruimte Keppelseweg Doetinchem goedgekeurd. Het gaat hier om het transformeren van kantoorruimte en het ontwikkelen van een nieuw woon- en leefconcept voor mensen met een zorgvraag. In het pand worden appartementen zorggeschikt gemaakt.

Ook is een eerste aanvraag goedgekeurd die gaat over het versterken van kernwinkelgebieden. Dit betreft de Oudestraat in Neede, een winkelstraat met veel leegstand. Diverse belanghebbenden hebben zich verenigd en een plan ontwikkeld voor een nieuwe toekomst van deze straat. Dit voorziet in een toekomstbestendige Oudestraat, met minder leegstand, een aantrekkelijke uitstraling en een groen karakter. Vanuit de Regio Deal en de provincie Gelderland wordt hieraan een financiële bijdrage geleverd.

De andere gemeenten hebben nu afgesproken dat zij ook een aanvraag gaan doen voor versterking van een kernwinkelgebied en hierin samen zullen optrekken. Zo kan kennisuitwisseling onderling beter plaatsvinden, zowel inhoudelijk als procesmatig.

Woon en vastgoedmonitor

In januari is besloten om de markt uit te dagen met een voorstel te komen voor 4 jaar voor een interactief en digitaal dashboard wonen en vastgoed. De aanbesteding is afgerond en Companen zal de uitvoering op zich nemen. Uiteraard wordt hierbij aangesloten bij de Achterhoek monitor. De werkgroep heeft in juli 2020 nog een woonmonitor oude stijl gepresenteerd in de thematafel en deze gepubliceerd.

Circulaire economie en energietransitie

De thematafel CE&E werkt aan vier pijlers: energietransitie, kringlooplandbouw, circulair ondernemen en circulair vastgoed & infra.

In de verslagperiode zijn drie projecten goedgekeurd: Zonvarkens, Ondernijning in zicht en Werken aan Toekomstbestendige erven Achterhoek. Dit laatste project ligt in september ter besluitvorming voor in Board en AB. In totaal lopen er nu tien projecten binnen de Regiodeal. Een drietal projecten zijn in voorbereiding genomen. De tafel heeft de Board gevraagd de opdracht van de tafel te bezien in het licht van de Achterhoekbrede opgaven in het buitengebied, zoals kringlooplandbouw, energietransitie, stikstof, droogte, biodiversiteit en ondernijning en dit mee te nemen in de komende evaluatie van de samenwerking Achterhoek 2030.

Energietransitie

Op 16 juni 2020 is het concept van de Regionale Energiestrategie (RES) Achterhoek vastgesteld door de colleges van acht gemeenten (incl. Montferland) en het dagelijks bestuur van het Waterschap Rijn en IJssel. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland nam het besluit op 30 juni 2020.

In de concept-RES staat hoeveel duurzame energieproductie de regio in 2030 met zon en wind mogelijk wil maken. De Achterhoek streeft naar de opwek van 1,35 TWh.

Met dit voorlopige bod geeft de regio invulling aan het landelijke Klimaatakkoord. De komende periode zal deze concept-RES geconcretiseerd worden, opdat per 1 juli 2021 een RES 1.0 aan de raden van gemeenten, Provinciale Staten van Gelderland en het Algemeen Bestuur van het waterschap Rijn en IJssel ter vaststelling kan worden voorgelegd.

In het plan van aanpak om te komen tot de RES 1.0 wordt voortgebouwd op de participatie die bij de Achterhoekse gemeenten heeft plaatsgevonden bij de opstelling van hun beleidskaders duurzame energie in relatie tot ruimtelijke ordening. De inhoudelijke stappen worden doorlopen met betrokkenheid van belanghebbenden. Vanuit de thematafel hebben zich diverse stakeholders gemeld voor deelname aan werkgroepen en bijeenkomst.

Kringlooplandbouw

Bij kringlooplandbouw is de aandacht gericht op de opbouw van de (werk)organisaties rondom Vruchtbare Kringloop en De Marke. Het team is gevestigd op De Marke. De VKA en Coöperatie de Marke werken

intensief samen.

Het bestuur is nog volop in onderhandeling met Wageningen University & Research betreffende de overname van erf, gebouwen, inventaris en 7 ha grond. Ook vindt overleg plaats over detachering van personeel en een samenwerkingsovereenkomst. Om het benodigde eigen vermogen voor deze overname bijeen te krijgen geeft de coöperatie participaties uit. Inmiddels zijn er, ondanks dat er nog nauwelijks actief is geworven, intenties voor meer dan 70 participaties afgegeven. Vooral boeren, maar ook MKB-ers, de agrifoodindustrie, kennisinstellingen en Achterhoekse gemeenten behoren tot de participanten/leden. In verband met het coronavirus is VKA de uitdaging aangegaan om te experimenteren met digitale alternatieven om toch kennis met elkaar te blijven delen. De reflectie van verschillende deelnemers op de digitale studiegroepen bevat een rode draad: "Mooi initiatief gezien de omstandigheden, maar we missen de discussie met onze collega's. De ontmoetingen tijdens studiegroepen zijn onmisbaar!". Ondertussen is de VKA gestart met de voorbereidingen voor het leerprogramma van september 2020 tot en met maart 2021. Nieuwe programmalijnen zijn Kringlooplandbouw, Natuur inclusieve landbouw, Klimaatvriendelijke landbouw en Precisielandbouw. Vooral voor die laatste lijn wordt nadrukkelijk de samenwerking met de Achterhoeks maakindustrie gezocht. Voor twee van de programmalijnen worden binnenkort aanvragen ingediend bij de topsector Agrifood voor PPS-projecten (Publiek-Private Samenwerking). Tot slot is hier vermeldenswaard dat De Marke in het ontwerp voor het Gelders Actieplan Natuurinclusieve Landbouw een belangrijke rol krijgt als provinciaal kenniscentrum voor dit thema. Ook zijn er gesprekken met de initiatiefnemers van ZON-varkens voor het ontwikkelen van een gezamenlijk onderzoeksplan voor het valideren van hun duurzaamheidsambities. Met het ministerie van LNV is in het kader van de experimenteerregio een pilot opgestart voor bedrijfsspecifieke bemesting, 20 VKA deelnemers doen mee aan deze pilot.

Het tweede initiatief dat De Marke, VKA, het ministerie van LNV en AERES Hogeschool ontwikkelen is de opleiding voor kringloopadviseur en een onafhankelijke professionele organisatie van adviseurs voor kringlooplandbouw.

Kunstmestvrije Achterhoek weer een stap verder

De besluitvorming in Brussel om producten uit dierlijke mest te mogen gebruiken in plaats van kunstmest is weer een stap verder. Onlangs heeft het Europees onderzoeksbureau Joint Research Centre (JRC) in opdracht van de Europese Commissie een rapport gepubliceerd met daarin de criteria waaraan kunstmestvervangers uit dierlijke mest moeten voldoen. Het is nu aan de Europese politiek een beslissing te nemen over het toelaten van kunstmestvervangers. Het JRC heeft onder andere de resultaten van het project de Kunstmestvrije Achterhoek gebruikt voor het eindrapport. Het JRC noemt deze kunstmestvervangers Renure. Renure staat voor REcovered Nitrogen from manURE oftewel teruggewonnen stikstof uit mest. De door Groot Zevert Vergisting uit Beltrum geproduceerde Groen Weide Meststof is een voorbeeld van een Renure.

Het gebruik van kunstmestvervangers biedt een aantal voordelen: boeren kunnen meer stikstof uit dierlijke mest gebruiken, waardoor zij kunnen besparen op het aankopen van kunstmest en de druk op de mestmarkt neemt af door een lager mestaanbod. De hoop is op een snelle goedkeuring van het rapport door de Europese commissie, zodat de kunstmestvervangers in vervolg op de pilot in de Achterhoek al in het groeiseizoen van 2021 in heel Nederland kunnen worden ingezet.

Circulair ondernemen en circulair vastgoed

De Cirkelregio Achterhoek is opgericht en organiseert kennisdeling over de hoofdthema's Circulair ontwikkelen, As a Service en Hergebruik materialen. De deelnemers zijn ingedeeld in twee communities of practices (COPs) waarin verschillende projecten worden besproken.

De Cirkelregio Achterhoek en 8RHK Ambassadeurs hebben zich aangesloten bij CIRCLES, de fysieke en digitale ontmoetingsplek voor organisaties in Oost Nederland (Overijssel en Gelderland) die zich bezighouden met transitie naar een circulaire economie.

Het project Toekomstbestendige bedrijventerreinen is voortvarend van start gegaan, maar kent nu een vertraging als gevolg van Corona: de studenten van de HAN kunnen even niet worden ingezet.

IBP Vitaal Platteland

Binnen het interbestuurlijk proces Vitaal Platteland is een zestal Achterhoekse casussen geagendeerd om tot een gezamenlijke aanpak van gemeenten, provincie, Waterschap en Rijk te komen. Nog net voor de Corona-crisis is een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd, waarbij de voortgang van de casussen werd toegelicht. Het ministerie van LNV was aanwezig vanwege de relatie met experimenteerstatus voor de kringlooplandbouw van de Achterhoek.

De Achterhoek is in beeld als pioniersgebied voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied: Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) richt zich op het maken van een toekomstvisie voor het landelijk gebied en wil samen met de regio's ruimtelijke strategieën ontwikkelen die de complexe opgaven in het landelijk gebied vooruit helpen. In de pioniergebieden wordt gebiedsgericht inzichtelijk gemaakt 'waar het schittert en waar het schuurt': waar zitten kansen in de regio (ook om de opgaven van andere regio's te helpen realiseren) en waar zitten de lastige keuzen om alle opgaven te realiseren.

Stikstof en Droogte

De tafel heeft aandacht besteed aan de thema's stikstof en droogte: beiden actueel geworden voor de Achterhoek door enerzijds de rechterlijke uitspraak over het stikstofbeleid en anderzijds de jarenlange droge zomers. Deze onderwerpen raken nauw aan de onderwerpen, die verder op de tafel besproken worden en vragen om een herbezinning of de huidige thema's en samenstelling van de tafel voldoet.

Gezondste Regio

De COVID-19 uitbraak heeft laten zien dat we juist nu moeten investeren op innovatie en preventie: zaken die de thematafel oppakt. De afgelopen maanden zijn belangrijke stappen gezet met het tot stand komen van de regiovisie en het Regionaal Preventie Akkoord.

Regiovisie

Eind 2019 heeft de thematafel het initiatief genomen om een gezamenlijke regiovisie op gezondheid en zorg te ontwikkelen. Allereerst zijn de bouwstenen daarvoor met elkaar verkend en vastgesteld. In meerdere sessies is er met elkaar doorgesproken wat nu belangrijke speerpunten zijn van de visie. In juli 2020 is een eerste versie van de gezamenlijke visie op zorg en gezondheid 'Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek' gepubliceerd door de thematafel. Er wordt gewerkt aan een communicatie aanpak met daarin aandacht voor hoe we in gesprek gaan met inwoners en professionals over de betekenis en doorwerking van deze visie. De Achterhoek Raad heeft in een informatieve sessie al een eerste keer gesproken over deze visie.

Regiobeeld

In het voorjaar van 2020 is het gezamenlijke regiobeeld vastgesteld. Een document, opgesteld onder regie van Menzis, dat onderschreven is door alle leden van de thematafel. Hierin staan een groot aantal indicatoren over de bevolking, gezondheid en zorg en welke trends we zien voor de toekomst. Het regiobeeld was een belangrijk uitgangspunt voor de opgestelde regiovisie.

Preventie Akkoord Achterhoek

Op 9 juli is het Preventie Akkoord Achterhoek afgesloten waarin we met heel veel partners uit de Achterhoek ons gezamenlijk inzetten zodat inwoners gemakkelijk kunnen kiezen voor een gezonde leefstijl. Dit Preventie Akkoord sluit nauw aan bij het Beweeg- en Sport akkoord dat in 2019 is afgesloten in de regio. Inmiddels is het akkoord ondertekent door meer dan 80 partners uit de regio. Op 11 september zal staatssecretaris Paul Blokhuis de Achterhoek bezoeken en geïnformeerd worden hoe we vorm geven aan het Preventie Akkoord in de Achterhoek.

Achterhoek Monitor, Gezondheid

De voorbereidingen en selectie van de indicatoren voor de populatiemonitor gezondheid zijn in volle gang. Enkele data zullen worden opgenomen in de brede Achterhoek Monitor. Binnen deze Achterhoek monitor zal ook de verdiepende populatiemonitor worden ontsloten.

PROJECTEN (doelenmatrix)

In de bijlage is de doelenmatrix per 1 september 2020 opgenomen voor projecten die op dit moment lopen en die in ontwikkeling zijn. De projecten zijn gekoppeld aan de doelen binnen de thematafel en de cross-overs met doelen van de andere thematafels zijn weergegeven.

BEDRIJFSVOERING EN RENTE (ONDERSTEUNING)

Financiën

Naast het voeren van de dagelijkse financiële administratie is een groot deel van de tijd besteed aan het opstellen van de jaarrekening 2019 en de programmabegroting 2021 en de bestuurs- en budgetrapportage januari tot en met april 2020. De drie documenten zijn bestuurlijk vastgesteld op 15 juli 2020. Ook is in de verslagperiode gewerkt aan financiële rapportages voor diverse eigen projecten en is de financiële verantwoording 2019 voor de projecten van de Gebiedsopgave opgesteld voor de Provincie. Er is financiële ondersteuning verleend bij declaraties voor subsidies, zoals de INTERREG-subsidie voor het project 'Spreek je buurtaal' en de subsidie 'overheadkosten LEADER'. Er is gewerkt aan een projectenmonitor en doelenmatrix voor de projecten van de verschillende thematafels. Tenslotte is veel tijd gestopt in de financiële beoordeling en advisering van projecten die een aanvraag doen uit de Regiodeal gelden.

2 Financiële toelichting

BUDGETRAPPORTAGE JANUARI T/M AUGUSTUS 2020
Financieel overzicht

	Omschrijving	werkelijk t/m augustus			Saldo werkelijk t/m augustus	budget t/m augustus (incl 1e wijziging)			2e wijziging begroting			verwachting (incl 2e wijziging)			Verwachting saldo inwoner- bijdrage
		uitgaven t/m augustus	inkomsten t/m augustus	mutatie reserve t/m augustus		uitgaven t/m augustus	inkomsten t/m augustus	mutatie reserve t/m augustus	uitgaven inkomsten mutatie reserve	uitgaven inkomsten mutatie reserve	uitgaven inkomsten mutatie reserve	uitgaven inkomsten mutatie reserve			
	SMART GOVERNANCE														
020.1	lobby en communicatie	307.887	376.179	0	68.292	376.179	376.179	0	0	0	0	564.268	564.268	0	0
020.2	achterhoek agenda 2030	593.864	638.142	0	44.278	638.142	638.142	0	0	0	0	917.213	957.213	0	40.000
020.3	coördineren subsidies en projecten	784.658	744.690	0	-39.968	1.302.268	1.244.269	-58.000	-287.500	-287.500	0	1.665.903	1.578.903	-87.000	0
020.4	adviesing bestuur, Achterhoek Board en Raad	242.405	299.680	0	57.275	299.680	299.680	0	0	0	0	419.520	449.520	0	30.000
020.5	uitgaven en inkomsten Investeringsfonds	95.002	759.180	664.178	0	233.333	852.667	619.333	316.388	92.000	-224.388	666.388	1.371.000	704.612	0
010.3	onvoorzien	0	5.333	0	5.333	5.333	5.333	0	41.000	0	-41.000	8.000	8.000	-41.000	41.000
	<i>Sub-totaal</i>	<i>2.023.816</i>	<i>2.823.204</i>	<i>664.178</i>	<i>135.210</i>	<i>2.854.935</i>	<i>3.416.269</i>	<i>561.333</i>	<i>69.888</i>	<i>-195.500</i>	<i>-265.388</i>	<i>4.241.291</i>	<i>4.928.904</i>	<i>576.612</i>	<i>111.000</i>
	BEDRIJFSVOERING EN RENTE														
	<i>Bedrijfsvoering</i>														
120.1	kostenplaats ondersteuning	328.064	386.266	0	58.201	372.548	228.815	-143.733	-19.000	0	19.000	539.822	343.222	-196.600	0
120.2	kostenplaats huisvesting	26.051	34.371	0	8.320	37.705	34.371	-3.333	0	0	0	56.557	51.557	-5.000	0
	<i>Sub-totaal</i>	<i>354.115</i>	<i>420.637</i>	<i>0</i>	<i>66.522</i>	<i>410.253</i>	<i>263.186</i>	<i>-147.067</i>	<i>-19.000</i>	<i>0</i>	<i>19.000</i>	<i>596.379</i>	<i>394.779</i>	<i>-201.600</i>	<i>0</i>
	<i>Renteresultaat</i>														
130.1	kapitaallasten	536	22.138	0	21.602	24.311	24.311	0	0	0	0	7.467	36.467	0	29.000
	<i>Sub-totaal</i>	<i>536</i>	<i>22.138</i>	<i>0</i>	<i>21.602</i>	<i>24.311</i>	<i>24.311</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>7.467</i>	<i>36.467</i>	<i>0</i>	<i>29.000</i>
	TOTAAL	2.378.468	3.265.979	664.178	223.334	3.289.499	3.703.767	414.267	50.888	-195.500	-246.388	4.845.137	5.360.150	375.012	140.000

(-) = tekort, (+) = overschot

Nadere toelichting afwijkingen budgetrapportage januari t/m augustus 2020

Toelichting begrotingswijziging

Programma 1: Strategische agenda		
<i>budget</i>	<i>toelichting</i>	<i>bedrag dekking</i>
inhuur derden	In verband met langdurige ziekte en nog onvervulde vacatureruimte is er sprake van inhuur derden op de functies Lobby, Communicatie en Regisseur.	60.000 budgettair neutraal uit vacatureruimte
inzet investeringsfonds in projecten	3 externe projecten (Achterhoek Rookvrij € 50.000, Gros € 66.388 en Noaberkrediet € 200.000)	316.388 Onttrekking investeringsfonds
toevoeging investeringsfonds	De overdracht van de werkzaamheden én de financiële middelen aan het Nazorgfonds van de Provincie is in 2019 gerealiseerd. In de verslagperiode heeft nog een afwikkeling plaatsgevonden van door de Regio voorgesloten kosten in 2019. Per saldo resteert een voordelig saldo van € 92.000.	92.000 Toevoeging investeringsfonds
projecten	zie nadere specificatie hieronder	-287.500 extra inkomsten uit subsidies en aanvullende cofinanciering

Specificatie eigen projecten Regio Achterhoek		<i>budget 2020</i>
Diversen	Verlaging van het budget van een aantal meerjarige projecten. Onder meer door COVID-19 worden minder projectkosten gemaakt dan begroot. Aangezien het gaat om meerjarige projecten worden de budgetten deels doorgeschoven naar 2021.	-317.500 projectgerelateerde (subsidie) inkomsten
Techniepact Onderwijs & Arbeidsmarkt	Betreft eenmalig geld van de Provincie voor een project met een looptijd tot medio 2021.	30.000 projectgerelateerde (subsidie) inkomsten

Programma 4: Overige uitgaven en inkomsten		
<i>budget</i>	<i>toelichting</i>	<i>bedrag dekking</i>
Loonkosten BWS	De kosten voor afbouwtaak BWS vallen dit jaar lager uit dan geraamd. De arbeidsovereenkomst is in 2020 beëindigd. De onttrekking aan de reserve op functie 120.1 wordt naar beneden bijgesteld.	-19.000 reserve renteresultaat BWS

Toelichting jaarsaldo

Programma 1: Strategische agenda		
<i>Kostenplaats</i>	<i>budget</i>	<i>bedrag dekking</i>
alle (nu verwerkt op 20.2)	Opleidingskosten	20.000 positief jaarresultaat
alle (nu verwerkt op 20.2)	Reis- en verblijfkosten	20.000 positief jaarresultaat
20.4	Werkbudget grensoverschrijdende activiteiten	20.000 positief jaarresultaat
20.4	Organiseren bijeenkomsten	10.000 positief jaarresultaat
10.3	De kosten voor de afbouwtaak BWS zijn beëindigd. Er valt een restant reserve vrij.	41.000 positief jaarresultaat
	<i>sub-totaal</i>	<i>111.000</i>
Programma 4: Overige uitgaven en inkomsten		
<i>budget</i>	<i>toelichting</i>	<i>bedrag</i>
Renteresultaat	Jaarlijks ontvangt de Regio rente voor uitstaande hypotheek bij (oud-)medewerkers. In 2020 hoeft de Regio hiervoor geen geld aan te trekken, de rentelasten zijn dus € 0. Hierdoor resteert er per saldo een positief renteresultaat.	29.000 positief jaarresultaat
	<i>sub-totaal</i>	<i>29.000</i>
Totaal jaarsaldo		140.000 positief

Balans per 1 september 2020

<i>Activa</i>	<i>werkelijk 31 dec 2019</i>	<i>begroting 2020</i>	<i>stand per 1 sept 2020</i>
Materiële vaste activa	5.000	2.000	3.000
Investerings	5.000	2.000	3.000
Financiële vaste activa	1.312.000	1.257.000	1.031.000
Personeelshypotheken	972.000	957.000	620.000
Projecten leader	340.000	300.000	411.000
Vlottende activa	22.138.000	22.100.000	23.399.000
Uiteenzettingen < 1 jaar	21.104.000	21.066.000	22.396.000
Liquide middelen	252.000	252.000	223.000
Overlopende activa	782.000	782.000	780.000
Totaal Activa	23.455.000	23.359.000	24.433.000

<i>passiva</i>	<i>werkelijk 31 dec 2019</i>	<i>begroting 2020</i>	<i>stand per 1 sept 2020</i>
Eigen vermogen	5.688.000	6.166.000	5.976.000
Algemene reserve	240.000	240.000	240.000
Bestemmingsreserves	5.364.000	5.926.000	5.596.000
Gerealiseerd resultaat te bestemmen 2019	84.000	0	0
Verwacht resultaat 2020	0	0	140.000
Voorzieningen	158.000	110.000	129.000
Voorzieningen	158.000	110.000	129.000
Vlottende passiva	17.609.000	17.083.000	18.328.000
Vlottende schulden < 1 jaar	389.000	389.000	733.000
Overlopende passiva	17.220.000	16.694.000	17.595.000
Totaal Passiva	23.455.000	23.359.000	24.433.000

	<i>stand 1-1-2020</i>	<i>mutatie t/m augustus</i>	<i>stand 1-9-2020</i>
<i>Specificatie bestemmingsreserves</i>			
Investeringsfonds	4.876.000	440.000	5.316.000
Reserve doorontwikkeling	400.000	-140.000	260.000
Onderhoud huisvesting	25.000	-5.000	20.000
BWS renteresultaat	63.000	-63.000	0
Totaal	<u>5.364.000</u>	<u>232.000</u>	<u>5.596.000</u>

Begrotingswijziging

LASTEN *2e wijziging 2020*

Nummer		Omschrijving Economische categorie	Bedrag van de		
			Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.				
0.0	490007	Functie 10.3: Onvoorzien BWS budget	41.000		41.000
		Totaal functie	41.000	0	
1.1	420001	Functie 20.1: Lobby en communicatie lonen en sociale lasten		18.000	267.042
3.4.3	420004	Inhuur derden	18.000		58.000
		Totaal functie	18.000	18.000	
1.1	420001	Functie 20.2: Achterhoek Agenda 2030 Lonen en sociale lasten		42.000	735.184
3.4.3	420004	Inhuur derden	42.000		55.000
		Totaal functie	42.000	42.000	
3.4.3	470429	Functie 20.3: Coördineren subsidies en projecten Project profilering Smart hub		42.000	285.000
3.4.3	470434	RES		100.000	536.500
3.4.3	470715	Project Leader overheadkosten		25.000	132.000
3.4.3	470718	Project Spreek je buurtaal		25.000	100.000
3.4.3	470719	Project Achterhoek 2020 Jong		13.000	4.000
3.4.3	470722	Project Ondersteunende vermogen O&A		42.500	15.000
3.4.3	470728	MKB deal		40.000	80.000
3.4.3	470729	Ondersteuning Preventieakkoord		30.000	30.000
3.4.3	470731	Project O&A techniekpact	30.000		30.000
		Totaal functie	30.000	317.500	
6.2.3	498012	Functie 20.5: Uitgaven en inkomsten investeringsfonds Verrekening functie 100 investeringsfonds	92.000		1.371.000
3.4.3	470431	Uitgaven uit investeringsfonds (projecten derden)	316.388		316.388
		Totaal functie	408.388	0	
1.1	420001	Functie 120.1: Kostenplaats ondersteuning Lonen en sociale lasten		19.000	85.592
		Totaal functie	0	19.000	
6.2.3	498012	Functie 100: Mutatie reserves bijdrage functie 100 investeringsfonds	316.388		666.388
6.0	499012	Toevoeging investeringsfonds	92.000		1.371.000
6.2.3	498003	Bijdrage functie 100 reserve BWS	41.000	19.000	62.600
		Totaal functie	449.388	19.000	

BATEN		2e wijziging 2020			BATEN	
Nummer		Omschrijving Economische categorie	Bedrag van de			
Functie	Subf.		Nieuw e of ver- hoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuw e raming van het dienstjaar	
6.2.3	598003	Functie 10.3: Onvoorzien				
		functie 100: bw s reserve	41.000		41.000	
		Totaal functie	41.000	0		
		Functie 20.1: Lobby en communicatie			0	
		Totaal functie	0	0		
		Functie 20.2: Achterhoek Agenda 2030				
		Totaal functie	0	0		
		Functie 20.3: Coördineren subsidies en projecten				
3.4	870429	Project profilering Smart hub		42.000	285.000	
3.4	870434	Project RES		100.000	536.500	
3.4	870715	Project Leader overheadkosten		25.000	132.000	
3.4	870718	Project Spreek je buurtaal		25.000	100.000	
3.4	870719	Project Achterhoek 2020 Jong		13.000	4.000	
3.4	870722	Project Ondersteunende vermogen O&A		42.500	15.000	
3.4	870728	MKB deal		40.000	80.000	
3.4	870729	Ondersteuning Preventieakkoord		30.000	30.000	
3.4	870731	Project O&A techniekpact	30.000		30.000	
		Totaal functie	30.000	317.500		
		Functie 20.5: Uitgaven en inkomsten investeringsfonds				
3.4	890001	vrijval saldo stort tgv inv fds	92.000		92.000	
6.2.3	598012	verrekening functie 100	316.388		666.388	
		Totaal functie	408.388	0		
		Functie 120.1: Kostenplaats ondersteuning				
6.2.3	598003	verrekening functie 100	0	19.000	21.600	
		Totaal functie	0	19.000		
		Functie 100: Mutatie reserves				
6.0	599012	Beschikking over investeringsfonds	316.388		666.388	
6.2.3	598012	Bijdrage functie 100: investeringsfonds	92.000		1.371.000	
6.0	599003	Beschikking over reserve BWS	41.000	19.000	62.600	
		Totaal functie	449.388	19.000		

Doelenmatrix

Doelenmatrix thematafels Regio Achterhoek

- 1a - De Achterhoek is hét open innovatiesysteem
- 1b - De inventieve vakman/vakvrouw van de
- 1c - Ontwikkelt en implementeert de productie van
- 1d - De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio
- 2a - Talenten arbeidsmarkt benut (vervangings-
- 2b - Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt
- 2c - De grensoverschrijdende samenwerking is

- 3a - In de Achterhoek is vervoer energieneutraal in 2030
- 3b - De hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is op orde
- 3c - Er zijn slimme vervoersvoorzieningen (telefoon + internet)
- 4a - De woningvoorraad beweegt mee
- 4b - Duurzame en levensloopbestendige woningvoorraad
- 4c - Leegstaand vastgoed is getransformeerd of gesloopt
- 4d - Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen
- 4e - De leefbaarheid blijft op peil

- 5a - De Achterhoek is energieneutraal
- 5b - De Achterhoek is koploper gebleven in kringlooplandbouw
- 5c - Bedrijventerreinen zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend
- 5d - In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur
- 6a - De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie
- 6b - Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid
- 6c - Er is een netwerk van gezondheids- en ondersteunende diensten beschikbaar

Project	Status	Smart Economy									Smart Living											
		Smart werken en Innovatie				Onderwijs en Arbeidsmarkt			Mobiliteit en Bereikbaarheid		Wonen en Vastgoed					Circulaire Economie en Energietransitie				De gezondste regio		
		1A	1B	1C	1D	2A	2B	2C	3A	3B	3C	4A	4B	4C	4D	4E	5A	5B	5C	5D	6A	6B
Circulair en toekomstbestendig ondernemerssch	In uitvoering			*	*											*		*	*			
Kunstmestvrije Achterhoek	In uitvoering																	*				
Vruchtbare Kringloop (VKA)	In uitvoering																	*				
Innovatiecentrum de Marke	In uitvoering	*	*	*	*	*												*				
Groene leer kenniswerkplaats (GLKWP)	In uitvoering	*		*	*	*												*		*	*	
Cirkelregio Achterhoek	In uitvoering	*		*										*				*		*		
Zuiverende kas	In ontwikkeling	*															*		*	*		
Zonvarken	In ontwikkeling																*		*	*		
Biogas en waterstof in Bronckhorst	In ontwikkeling												*				*	*		*		
Ondermijning in zicht	In ontwikkeling													*		*		*				
Achterhoek Rookvrij	In uitvoering											*								*	*	
Ruraal MAAS Concept (procesbegeleider)	In uitvoering								*		*						*		*			
Onderzoek tweede fase N18 - 2019	In uitvoering									*		*							*			
Doorontwikkeling ZOOV op maat	In uitvoering								*		*				*				*			
Opschaling Netmobiel 2020	In ontwikkeling										*						*		*			
Grensland College	In ontwikkeling		*		*	*		*			*									*		
Leven Lang Ontwikkelen	In ontwikkeling		*	*	*	*		*	*													
Achterhoek Fonds voor Talentontwikkeling	In ontwikkeling		*			*		*	*													
GROS	In ontwikkeling				*			*														
KLasse! in de Achterhoek	In ontwikkeling							*														
Toolbox Statushouders	In ontwikkeling							*														
Projecten Steengoed Benutten	In uitvoering													*								
Incubator De Steck	In uitvoering	*	*	*	*																	
Uitbouwen open innovatiesysteem - crossovers	In uitvoering	*																				
SmartHub Development	In uitvoering	*	*	*		*		*														
Smart Business Centre +	In ontwikkeling	*	*	*	*	*		*														
MKB-deal	In uitvoering	*	*	*	*																	
SmartHub Industry Incubator (SHII)	In ontwikkeling	*																				
SmartHub	In uitvoering	*	*			*		*														
Achterhoek 2020 Jong	In uitvoering		*	*	*	*		*														
Smart Technical Education Regio Achterhoek (STE)	In uitvoering		*		*	*		*														
Smart Business Centre inclusief innovatievouch	In uitvoering	*	*	*	*	*		*														
3D metaalprinten	In uitvoering	*	*	*	*																	
Lora (fase 1 en 2)	Gereed	*																				
Groene Kunstmestfabriek	Gereed																					
Campus Achterhoek - vooronderzoek	In uitvoering													*								
Vouchers circulaire economie	In uitvoering		*	*													*					
Achterhoek Onderneemt Duurzaam (MKB-aanp	In uitvoering				*													*		*		
Euregio Academie - vooronderzoek	Gereed					*	*	*														
Digitale beleving - sensortechnologie	In uitvoering			*																		
Urban Oasis	In uitvoering	*		*																		
Innovatieve bemester	In uitvoering																		*			
Regionale Energie Strategie (RES)	In uitvoering	*						*					*				*					
Achterhoek Open Innovatieprijs	In uitvoering	*	*	*	*																	
Scholder an Scholder - Achterhoek in Beweging	In uitvoering														*					*		
Ontwikkelen portefeuillestrategie 1e tranche	In uitvoering											*	*	*	*	*						
Asbestrein fase 1a	Gereed												*									
Zon op erf - demonstratiefase	In uitvoering																*					
Asbestrein fase 1a-1	Gereed																					
Ontwikkelen portefeuillestrategie 2e tranche	In uitvoering											*	*	*	*	*						
Asbestrein fase 1B	In uitvoering												*							*		
Slim Samenreizen Achterhoek fase 1	Gereed																					*
Onderzoek tweede fase N18 - 2017	Gereed											*								*		
Slim Samenreizen Achterhoek fase 2a	Gereed																					*
De Slimste Weg	Gereed											*								*		
SMAAS Achterhoek	In uitvoering											*					*		*			
Sleutel tot een energieneutrale woning	In uitvoering												*				*		*			
Leefsamen Achterhoek	In uitvoering												*			*		*		*		
Leergang toekomstgericht retailmanagement	In uitvoering															*		*		*		
Transformatie kantoorruimte Koppelseweg Doe	In uitvoering													*	*		*		*			
Makelaar als woningmarktregisseur	In uitvoering													*			*		*			
Woon- en Vastgoedmonitor Achterhoek	In uitvoering										*						*		*			
Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kerne	In ontwikkeling													*	*	*	*		*			
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg	In ontwikkeling													*	*		*		*			
Heuvelstraat Silvolde	In ontwikkeling													*	*		*		*			
Smart Living Rivierduinen	In ontwikkeling										*	*	*	*	*		*		*			
Pilot Transformatievisie Oudestraat Neede 203	In ontwikkeling													*	*		*		*			
Preventie Akkoord Achterhoek voorbereiding	In uitvoering																			*	*	
Achterhoek Monitor thema Gezondste Regio	In uitvoering																			*	*	
MINT	In uitvoering																			*	*	
Spreek je buurtaal	In uitvoering																			*	*	
Achterhoek Verbindt	In uitvoering	*																		*	*	
3D Printertraining	In uitvoering		*	*		*		*												*	*	